

Ilmastonmuutoksen torjuntaan etsitään lisää rahaa

Jukka Aronen | 11.04.2022

Kehittyvät maat toivovat lisää rahallista tukea, kun ilmasto lämpenee. Bangladeshissa köyhät perheet maksavat jo kaksi miljardia dollaria vuodessa ilmastohaitoista, kuten syklonituhoista.

Mistä vakavasta humanitaarisesta kriisistä uutisoitiin kaikkein vähiten viime vuonna?

Sambiaa riivanneesta kuivuudesta, joka jätti yli miljoona ihmistä ruoka-avun varaan, kerrotaan tuoreessa kansainvälisessä [mediatutkimuksessa](#).

Kuivuus ei ole uusi ilmiö Sambiassa. Ilmastonmuutos on vaikuttanut maahan haitallisesti jo kolmen vuosikymmenen ajan, sanoo ilmastotutkija **Mulako Kabisa** Britannian yleisradioyhtiön [BBC:n haastattelussa](#).

Sambia ei ole omilla tekemisillään juurikaan vaikuttanut ilmaston lämpenemiseen. Keskivertosambialaisen [hiilijalanjälki](#) on vain 0,36 tonnia

vuodessa, kun suomalaisella se on 7,09 tonnia.

Sama pätee koko Afrikan mantereeseen, joka vastaa vain 2,7 prosentista planeetan historiallisista hiilidioksidipäästöistä. Jos laskuista jätetään pois pohjoinen Afrikka ja Etelä-Afrikan valtio, [loput 48 maata](#) ovat kerryttäneet noin 0,5 prosenttia tähänastisista päästöistä.

”On ironista, että kaikkein haavoittuvimmat ja marginalisoidummat ihmiset kärsivät eniten, vaikka heidän roolinsa ilmasto-ongelmassa on ollut vähäisin.”

– Julius Mbatia

Samaan aikaan Afrikka on erityisen haavoittuvainen ilmastokriisin edessä. Maanosalla ei ole varaa tehdä suuren mittaluokan sopeutumistoimia ilmaston lämpenemisen vuoksi.

”On ironista, että kaikkein haavoittuvimmat ja marginalisoidummat ihmiset kärsivät eniten, vaikka heidän roolinsa ilmasto-ongelmassa on ollut vähäisin”, tiivistää ACT Alliance -järjestön kenialainen ilmastoasiantuntija **Julius Mbatia** sähköpostitse.

Tilanteen ristiriitaisuutta lisää se, että Afrikan nuori väestö on nostamassa elintasoaan. Tämä tarkoittaa fossiilisten polttoaineiden, kuten maakaasun, kulutuksen kasvua. Muutosta ei katsota hyvällä maissa, jotka ovat jo ehtineet nostaa bruttokansantuotteensa riittävän korkealle.

Länsimaisessa mediassa on viime aikoina varoiteltu Afrikan kasvavasta energiantarpeesta, samaan tapaan kuin ennen puhuttiin kiinalaisten jääkaapeista, [kirjoittavat](#) energia-alan asiantuntijat **Todd Moss** ja **Vijaya Ramachandran** yhdysvaltalaisessa *Foreign Policy* -lehdessä.

Asiantuntijat muistuttavat, että Afrikan maat lähtevät kuitenkin energiankulutuksessaan pitkältä takamatkalta. Vaikka miljardi Saharan eteläpuolisen Afrikan asukasta kolminkertaistaisi nykyisen sähkönkulutuksensa käyttämällä esimerkiksi maakaasua, päästöt vastaisivat vain 0,6 prosentin lisäystä nykyisiin maailman hiilidioksidipäästöihin.

Afrikka tarvitsee 2 500 miljardia dollaria

Kehittyvät maat Afrikassa ja muualla ovat pitäneet ilmastonmuutoksen aiheuttamaa eriarvoistumista vahvasti esillä kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Ilmasto-oikeudenmukaisuuden periaate on myös saatu kirjattua osaksi YK:n ilmastopuitesopimusta ja Pariisin sopimusta.

Käytännössä eriarvoisuutta on tarkoitus tasoittaa rahalla.

Jos lasketaan yhteen esimerkiksi Afrikan maiden kansallisissa päästövähennyssuunnitelmissa mainitut tarpeet ja muutetaan ne rahaksi, mantereen maat tarvitsisivat 2 500 miljardia Yhdysvaltain dollaria vuoteen 2030 mennessä, jotta maapallon keskilämpötilan nousu pysyisi 1,5 asteessa.

Summa ei ole tavaton. Teollisuusmaiden yhteistyöjärjestö [OECD on laskenut](#), että maailman infrastruktuurin – energiantuotannon, liikenteen, rakennusten ja vesijärjestelmien – saattaminen ilmastokestäväksi ja kestävän kehityksen mukaiseksi maksaisi vuosittain 6 900 miljardia dollaria aina vuoteen 2030 saakka.

”Julkinen rahoitus on kuin pisara meressä verrattuna rahamäärään, joka oikeasti tarvitaan ilmastoneutraaliuden tavoitteluun ja sopeutumistoimiin.”

– Marjo Nummelin

Ero nykyiseen ilmastorahoitukseen on suuri. Tällä hetkellä teollisuusmaiden tavoite on rahoittaa kehittyvien maiden ilmastotoimia 100 miljardilla dollarilla vuosittain aina vuoteen 2025 saakka. Sen jälkeisestä summasta on tarkoitus päättää vuoden 2024 loppuun mennessä.

Euroopan unionin ilmastorahoituksen pääneuvottelija **Outi Honkatukia** pitää alkuperäistä 100 miljardin summaa ”poliittisena päätöksenä”, joka on tiedetty riittämättömäksi. Todellisiin tarpeisiin vastaaminen olisi kuitenkin mahdotonta maailmassa, jossa valtioilla on rajallinen budjetti.

”Julkinen rahoitus on kuin pisara meressä verrattuna rahamäärään, joka oikeasti tarvitaan ilmastoneutraaliuden tavoitteluun ja sopeutumistoimiin”,

sanoo Suomen ilmastoasioiden pääneuvottelija **Marjo Nummelin**.

Honkatukian ja Nummelinin mukaan mikään julkinen rahoitus ei riitä esimerkiksi muuttamaan koko energiasektoria päästöttömäksi. Riittäviin tuloksiin päästään vain yksityisillä sijoituksilla ja ”vivutuksella”.

Vivuttamisella tarkoitetaan yritysten tukemista julkisella rahoituksella niin, että liiketoiminnan riskit pienenevät. Yritykset ovat huomattavasti halukkaampia osallistumaan ilmastohankkeisiin, jos mukana on esimerkiksi valtioiden tukema kansainvälinen rahoituslaitos.

Rahoittajien määrän toivotaan kasvavan

Ilmastorahoitusta on kritisoitu siitä, että suurin osa miljardeista on takaisinmaksettavaa lainaa. Rahoituksen ei ole myöskään katsottu kohdentuvan riittävästi köyhimpiin maihin ja näiden sopeutumistoimiin.

Vähiten kehittyneille maille suunnattu ilmastorahoitus oli vuonna 2019 vain 15,4 miljardia dollaria ja pienille saarivaltioille 1,5 miljardia dollaria. Myös koko potin eli sadan miljardin dollarin [tavoite jäi vajaaksi](#), noin 80 miljardiin dollariin.

Niukka rahoitus johtaa IIED-tutkimuslaitoksen [mukaan](#) siihen, että esimerkiksi Bangladeshissa köyhät maaseudun perheet maksavat vuosittain noin kaksi miljardia dollaria ilmastonmuutoksen haitoista omasta taskustaan, kun muidenn muassa rajut syklonit tuhoavat koteja ja viljelyksiä.

Viime marraskuussa Skotlannin Glasgow'ssa järjestetyssä ilmastokokouksessa [rahoitustavoitteita](#) säädettiin niin, että ilmastomuutokseen sopeutumisen rahoitusta lisätään jatkossa, jotta hillintä ja sopeutuminen olisivat paremmassa tasapainossa.

Jatkossa myös rahoittajapohjaa pyritään laajentamaan teollisuusmaiden ulkopuolelle, jotta maksajapuolella olisi nykyistä leveämpi rintama maita vuoden 2025 jälkeen.

”Jos rahoittajien joukko ei laajene, eikä mukana ole yksityisiä rahoitusvirtoja, ilmastorahoituksen määrä ei tule nousemaan merkittävästi.”

– Outi Honkatukia

”Jos rahoittajien joukko ei laajene, eikä mukana ole yksityisiä rahoitusvirtoja, ilmastorahoituksen määrä ei tule nousemaan merkittävästi”, Outi Honkatukia sanoo.

Ilmastoneuvotteluissa rahoittajapohjan laajentamisella on tarkoitettu ennen kaikkea niitä G77-ryhmän kehittyviä maita, joilla on korkea bruttokansantuote

henkeä kohden. Uusiksi rahoittajiksi haluttaisiin siis esimerkiksi Saudi-Arabia, Kuwait ja Singapore, mutta myös Kiina.

Nykyisiä rahoittajia ovat 23 teollisuusmaata, jotka kuuluvat myös OECD:n kehitysapukomiteaan DACiin.

Myös Suomi on osa tätä ryhmää, ja se on ollut mukana ilmastorahoitustalkoissa pääsääntöisesti yli sadalla miljoonalla eurolla vuosittain. Vuonna 2020 summa oli 131 miljoonaa euroa.

Suurin osa Suomen antamasta rahoituksesta on kanavoitu niin sanottujen kehityspoliittisten finanssisijoitusten, monenkeskisten organisaatioiden ja rahastojen kautta. Ilmastoasiat näkyvät myös Suomen kumppanimaissaan harjoittamassa kehitysyhteistyössä ja kansalaisjärjestöille myönnettävässä tuessa.

Finanssisijoituksilla pyritään erityisesti vivuttamaan yksityistä rahaa mukaan ilmastorahoitukseen. Varoja kanavoidaan esimerkiksi kehitysrahoitusyhtiö Finnfundille ja Suomi-IFC-ilmastorahastolle.

Suomi tukee myös erilaisia rahastoja ja kehityspankkeja. Tärkeitä rahoituskohteita ovat Maailmanlaajuinen ympäristörahasto GEF ja Vihreä ilmastorahasto GCF.

Esimerkiksi GEF on tukenut ilmastonmuutoksen hillintää 4,2 miljardilla dollarilla ja vivuttanut 38,3 miljardia dollaria muuta rahoitusta yli tuhannelle hankkeelle ja ohjelmalle yli 160 maassa.

Rahoitus on kuitenkin pientä ongelmien suuruuteen nähden.

Hillinnän haasteita kuvaa se, että nopeasta teknologisesta kehityksestä huolimatta yli 80 prosenttia maailman energiasta tuotetaan yhä fossiilisilla polttoaineilla. Kiina on luvannut olla hiilineutraali vuonna 2060 ja Intia vuonna 2070.

Myös ilmastoneuvottelijat tuntevat taakan painon.

”Edistysaskelia otetaan, mutta toisaalta asioita on vaikea viedä eteenpäin sillä vauhdilla kuin niiden vakavuus edellyttäisi”, Marjo Nummelin sanoo.

Lue lisää: [Krokotiilinkyynleet eivät Kongon lapsia auta](#)

Lue lisää: [Miten Afrikka pärjää hiilettömässä maailmassa?](#)

Lue lisää: [Afrikka tarvitsee tehokkaampaa ilmastotyötä](#)

Lahde: <https://kehityislehti.fi/ilmastomuutoksen-torjuntaan-etsitaan-lisaa-rahaa/index.html>